NACZELNA RADA ADWOKACKA
ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 00, 22 505 25 01, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

STANOWISKO PREZYDIUM NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ

w sprawie konstytucyjnych granic ingerencji w autonomię samorządu adwokackiego

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z uwagi na zgłoszone przez Krajową Radę Radców Prawnych przy piśmie z 13.07.br. propozycje poprawek do projektu ustawy – Prawo o adwokaturze (nr druku 1689) z uwagi na okoliczności ich zgłoszenia, zakres i charakter stwierdza, że nieakceptowalne jest podejmowanie przez inny samorząd zawodowy działań zmierzających do wpływania na kształtowanie ustroju, organizacji i kompetencji organów samorządu adwokackiego z pominięciem jego organów.

Art. 17 ust. 1 Konstytucji RP ustanawia samorządy zawodów zaufania publicznego jako odrębne podmioty wykonujące pieczę nad należytym wykonywaniem reprezentowanych zawodów. Piecza ta ma charakter własny, a nie zastępczy. Obejmuje prawo do samodzielnego kształtowania rozwiązań organizacyjnych, zasad wykonywania zawodu i kierunków rozwoju, w granicach wyznaczonych ustawą. Autonomia samorządu oznacza również obowiązek powstrzymania się przez inne podmioty, w tym inne samorządy zawodowe od ingerencji w jego wewnętrzny ustrój.

Samorządy zawodów zaufania publicznego powinny współpracować wszędzie tam, gdzie wymaga tego interes obywateli, praworządność oraz ochrona praw i wolności. Współpraca nie oznacza jednak kompetencji do projektowania i ingerowania w ustrój drugiego samorządu. Każdy samorząd odpowiada za własny zawód, własne organy i własną odpowiedzialność konstytucyjną.

Sam udział samorządów zawodowych w procesie legislacyjnym nie budzi zastrzeżeń i jest oczywisty. Niemniej jednak szereg ze zgłoszonych poprawek dotyczy kompetencji organów Adwokatury, zasad dostępu do zawodu, komisji kwalifikacyjnych, definicji pomocy prawnej oraz modelu funkcjonowania samorządu i realizacji jego zadań. Szczególne znaczenie w tym kontekście ma forma i moment zgłoszenia tych poprawek. Z wypowiedzi przedstawicieli KRRP w trakcie procesu legislacyjnego jednoznacznie wybrzmiewał – co zrozumiałe – priorytet dla załatwienia własnych spraw, a po ich załatwieniu, priorytetem stała się nagle realizacja zasady symetryczności, którą należy akcentować w ramach dialogu na wcześniejszych etapach legislacyjnych. Zgłoszone propozycje wykraczają poza zwykłe przedstawienie opinii. Stanowią próbę wpływania na rozwiązania ustrojowe dotyczące Adwokatury bez uprzedniego dialogu z jej organami, aktywności w procesie legislacyjnym oraz z przekroczeniem własnych kompetencji określonych w ustawie o radcach prawnych.

Najdalej idącym błędem argumentacji samorządu radców prawnych jest założenie, że rozwiązania obowiązujące w ustawie o radcach prawnych powinny stanowić wzorzec dla Prawa o adwokaturze. Konstytucja nie zna zasady „symetrii regulacyjnej". Z zasady równości nie wynika obowiązek identycznego ukształtowania wszystkich zawodów zaufania publicznego. Równość oznacza równe traktowanie podmiotów porównywalnych, a nie obowiązek kopiowania rozwiązań instytucjonalnych.

Samorząd radców prawnych nie jest konstytucyjnym recenzentem reform Adwokatury. Ustawa o radcach prawnych nie stanowi wzorca, według którego powinien być projektowany ustrój Adwokatury lub innego samorządu zawodu zaufania publicznego. Fakt wcześniejszego przyjęcia określonego rozwiązania dla radców prawnych nie tworzy domniemania jego optymalności ani obowiązku jego powielenia. Żaden samorząd zawodowy nie posiada mandatu do wyznaczania kierunku rozwoju innych zawodów zaufania publicznego.

Adwokatura ma prawo odpowiadać na zmieniającą się rzeczywistość: rozwój sztucznej inteligencji, cyfryzację, automatyzację procesów administracyjnych oraz potrzebę zwiększenia efektywności działania samorządu. Dotyczy to również propozycji zmian w organizacji egzaminów i pracy komisji egzaminacyjnych. To, że określone rozwiązania funkcjonują lub będą nadal funkcjonować, pomimo zmieniającej się rzeczywistości, w samorządzie radców prawnych, nie oznacza, że Adwokatura ma obowiązek zrezygnować z reform. Odpowiedzialny samorząd powinien dostrzegać zmiany cywilizacyjne i odważnie na nie odpowiadać, a nie utrwalać obowiązujące schematy nieprzystające do zmieniającej się rzeczywistości.

Partnerstwo wymaga dialogu, wzajemnego szacunku i uznania odrębności każdego samorządu. Nie może opierać się na założeniu, że jeden z nich wyznacza standardy dla pozostałych. Wzajemne relacje powinny być budowane na zasadzie nieingerowania w wewnętrzny ustrój drugiego samorządu oraz konsultowania wszelkich inicjatyw, które mogą go dotyczyć.

Prezydium NRA oczekuje, że samorząd radcowski będzie respektował autonomię Adwokatury, ale też każdego z zawodów zaufania publicznego. Szacunek dla autonomii zaczyna się od uznania, że każdy samorząd odpowiada za własne decyzje i własną konstytucyjną odpowiedzialność.

Autonomia samorządu zawodowego nie jest przywilejem korporacyjnym. Jest konstytucyjną gwarancją służącą obywatelom. Dlatego każda próba ingerencji w ustrój, kompetencje lub kierunki rozwoju Adwokatury – niezależnie od tego, czy pochodzi od organów państwa czy od innego samorządu zawodowego – będzie konsekwentnie traktowana jako niedopuszczalne naruszenie konstytucyjnej pozycji samorządu adwokackiego i spotka się ze zdecydowaną oraz adekwatną reakcją.

Nie można bowiem oczekiwać poszanowania własnej autonomii, odmawiając jej innym.

Elektronicznie podpisany
przez PRZEMYSŁAW ROSATI
Data: 2026.07.15 16:44:02
+02'00'